

PLATON KİMDİR?

"İdeaların Mimarı ve Akademi'nin Kurucusu"

M.Ö. 427 - 347 yılları arasında Atina'da yaşamış olan **Platon** (Eflatun), soylu bir aileden gelen, gençliğinde sporla ilgilenmiş ("Platon" lakabı onun geniş omuzlu olmasından gelir) ve siyasetçi olmayı hayal etmiş biridir. Ancak Sokrates ile tanışması hayatının dönüm noktası olmuş, hocasının idamı üzerine siyaseti bırakıp gerçeğin peşine düşmüştür. O, bugün bildiğimiz Batı felsefesinin asıl kurucusu kabul edilir.

İdealar Dünyası: Gerçeklik Nerede?

Platon'a göre duyularımızla algıladığımız bu dünya (Nesneler Dünyası) sadece geçici, değişken ve aldatıcı bir gölgedir. Asıl gerçeklik, ancak akılla kavranabilen, zaman ve mekân dışı olan **İdealar Dünyası**'dır. Örneğin, yeryüzündeki tüm güzel şeyler değişip yok olurken, "Güzellik İdeası" ebedi ve değişmezdir.

Mağara Alegorisi: Zincirleri Kırarak

Ünlü "Devlet" eserinde anlattığı Mağara Alegorisi ile insanlığın durumunu özetler. İnsanlar bir mağarada zincirlenmiş, sadece karşıdaki duvarda süzülen gölgeleri gerçek sanmaktadırlar. Filozof, zincirlerini kırıp mağaranın dışına çıkan ve Güneş'i (İyi İdeasını) gören kişidir. Görevi ise geri dönüp diğer insanları uyandırmaktır.

Akademi: Batı'nın İlk Üniversitesi

Platon, M.Ö. 387 yılında Atina'da **Akademi**'yi kurmuştur. Kapısında "Geometri bilmeyen buraya girmesin" yazan bu kurum, sadece felsefe değil; matematik, astronomi ve siyaset üzerine çalışmaların yapıldığı, yaklaşık 900 yıl boyunca açık kalacak olan Avrupa'nın ilk yükseköğretim kurumu olmuştur. En ünlü öğrencisi ise Aristoteles'tir.

Devlet ve Filozof Kral

Ona göre ideal bir devlet, tıpkı insan ruhu gibi üç parçadan oluşmalıdır: İşçiler (iştah/istek), koruyucular (cesaret/ruh) ve yöneticiler (akıl). Toplumda adaletin sağlanması için yönetimin başına ya filozoflar geçmeli ya da krallar filozof olmalıdır. "Filozof Kral" ideali, bilginin ve erdemnin güce egemen olması gerektiğini savunur.

Ölümsüz Miras: Diyaloglar

Platon, düşüncelerini şiirsel ve dramatik bir dille yazdığı "Diyaloglar" aracılığıyla aktarmıştır. Çoğu diyalogda başkarakter hocası Sokrates'tir. Bu eserler sayesinde felsefe, teknik bir konu olmaktan çıkıp hayatın tam merkezine yerleşmiştir. 20. yüzyıl filozofu Whitehead'in dediği gibi: "Tüm Batı felsefe tarihi, Platon'a düşülmüş dipnotlardan ibarettir."